

LES GRANS EMPRESES CATALANES

GAS NATURAL

Bastons a les rodes a una gran multinacional

RAMON TREMOSA I BALCELLS

GAS NATURAL

(dades 2002)

FONT: GAS NATURAL

	Facturació	5.267,9 milions d'euros
	Beneficis	806 milions d'euros
	Inversió	1.067 milions d'euros
	Països	Espanya, Argentina, Brasil, Colòmbia, Mèxic, Itàlia
	Clients	Espanya ..... 4,2 milions Amèrica Llatina ..... 3,9 milions

AVUI

Gas Natural va ser creada l'any 1965 per Pere Duran Farell i neix com a empresa filial de la centenària Catalana de Gas, que amb el

franquisme va patir l'espòli d'una part important del seu patrimoni. L'empresa tenia com a objectiu importar gas d'Algèria i Líbia i l'any 1966 va començar les obres de la planta a Barcelona i dels gasoductes, cosa que va generar conflictes amb el govern espanyol per causa de les llicències i la fiscalitat. L'any 1972 l'INI, el braç industrial del govern franquista, va crear Enagás per nacionalitzar tota l'activitat gasista de l'Estat, és a dir, per quedar-se l'activitat de Catalana de Gas. Curiosament, l'empresa catalana va resistir el setge tres anys, fins al darrer govern d'Arias Navarro, ja que alguns tecnòcrates franquistes varen donar ple suport a l'empresa catalana, en una actitud que contrasta amb el paper d'alguns catalans al govern espanyol actual amb relació a la darrera *opa* presentada per Gas Natural. A mitjans de 1975, però, l'empresa catalana es va veure forçada a lliurar a Enagás la planta de Barcelona i els contractes amb els països abans esmentats.

Enagás, com tants altres monopolis públics espanyols, a més de perdre milers de milions de pessetes durant molts anys, va ser incapaç de desplegar les xarxes per al transport del gas, fins al punt que el govern espanyol va haver de pagar sovint grans quantitats de diners (només el 1985 i el 1986 fins a 500 milions de dòlars a Algèria) pel gas contractat i no consumit. L'any 1994 el govern espanyol va vendre el 91% d'Enagás a Gas Natural per 51.000 milions de pessetes, tot fent constar a l'informe de la Intervenció General que "l'Estat perdia en l'operació 63.000 milions de pessetes", tal com Rodrigo Rato va recordar a Joan Puigercós fa cinc mesos al Congrés de Diputats en una resposta parlamentària. El senyor ministre, però, va "oblidar" d'esmentar que l'any 1994 el primer accionista de Gas Natural ja era la madrilenya Repsol, amb un 45% del capital i que, per tant, era aquesta darrera empresa la principal "afavorida" de la decisió. L'any 1997 Gas Natural va comprar la resta d'Enagás i avui aquesta darrera empresa guanya gairebé 90 milions d'euros a l'any i els seus actius (que inclouen el gasoducte Magrib-Europa) es valoren en prop de 3.000 milions d'euros.

En el decurs dels anys noranta Gas Natural es va fer present a Sud-amèrica i avui l'empresa gasista es planteja consolidar-se al Brasil, Argentina, Colòmbia i Mèxic, alhora que es replanteja selectivament les inversions a Bolívia, Xile, Uruguai, Guatemala i Honduras. Cal fer esment que el grup prepara actualment operacions a Europa per potenciar la seva expansió, tot i que en haver fracassat l'*opa* sobre Iberdrola l'empresa catalana ha perdut l'oportunitat de convertir-se en la tercera empresa energètica europea. Gas Natural inaugurarà l'any 2005 la nova seu social a la Barceloneta, una complexa construcció de vidre i una torre de 80 metres d'alçada. La nova seu

s'havia projectat per ser estrenada enguany, però l'any 2000 Repsol va endarrerir la decisió definitiva, en pressionar perquè es traslladés a Madrid.

FALTA DE COMPLICITAT

Les trajectòries de Repsol i La Caixa, principals accionistes avui de Gas Natural, es van trobar ara fa quasi quinze anys i fins avui totes dues empreses han constituït el primer entramat de participacions industrials de l'Estat espanyol. Les relacions entre aquestes dues empreses, però, són tot un exemple dels conflictes d'interessos entre el poder polític -per mitjà de la petrolera privatitzada però sempre controlada- i el poder econòmic -representat per la primera caixa d'estalvis de l'Estat-, pugna que té també la seva correspondència en termes territorials: centre-perifèria. En el cas de Gas Natural, com en tants d'altres, La Caixa ha hagut d'acceptar sempre les condicions que van anar fixant els diferents governs socialistes: un exemple d'aquests "condicionaments" es va produir en el cas de la fusió amb la Caixa de Barcelona, d'on penjaven d'un fil la concessió d'exempcions fiscals.

El govern del PP va culminar ben aviat la privatització de les grans empreses públiques espanyoles i l'any 1996 Alfonso Cortina va ser nomenat president de Repsol, quan l'Estat encara en controlava un 10% del capital. Tot i que La Caixa era i és la primera accionista de Repsol (12,5% del capital), quan l'any 1997 l'Estat va completar la venda d'accions de la petrolera, res no hi va canviar: en les empreses dels sectors regulats la influència del govern espanyol és tan decisiva com abans. Avui

a Gas Natural, però, la recent entrada de Caixa de Catalunya al capital de l'empresa trenca l'equilibri de consellers entre Repsol i La Caixa en el consell d'administració en favor de les caixes catalanes, tot i les intencions manifestades a favor de la gestió per consens en la darrera junta general d'accionistes del 23 de juny d'enguany.

Tot observant les reiterades ingerències polítiques en la reordenació del sector elèctric espanyol dels darrers cinc anys, es comprova l'activa intervenció del govern espanyol en tots i cadascun dels intents de fusió empresarial, cosa que ha impedit el lliure funcionament dels mecanismes de mercat en el sector. En aquest sentit, el canvi sobtat i de darrera hora de Pedro Meroño, president de la Comissió Nacional de l'Energia (CNE), en la votació que havia d'autoritzar l'*opa* de Gas Natural sobre Iberdrola ara fa quatre mesos, retarda encara més l'aparició de centrals de cycle combinat a l'Estat espanyol (per cert, dels nou membres de la CNE cinc havien estat vinculats en el passat a Repsol i Endesa, empreses que es van manifestar contràries a l'operació, fet que planteja seriosos interrogants sobre possibles incompatibilitats). Aquest és un exemple del liberalisme intervencionista que practica el govern espanyol actual, pel qual molt sovint les jaculadories a favor del mercat, la competitivitat o la primacia dels valors individuals enfront de l'Estat sembla que vulguin emmascarar la contundència del seu proteccionisme nacionalista.

Petits països com ara Suïssa, Suècia, Irlanda o Finlàndia, amb un PIB semblant o inferior al de Catalunya,

disposen de grans empreses multinacionals que figuren entre les 500 primeres empreses del món, mentre que Catalunya no en té cap. I això que a Catalunya hi havia l'any 2001 fins a 111 empreses industrials de capital català que van facturar més de 150 milions d'euros, algunes de les quals estan en condicions de fer el salt a la primera divisió empresarial mundial. Cal advertir, però, que mentre les empreses catalanes no gaudeixin de la plena i total complicitat del sector públic al qual paguen impostos (com sí que passa en els països abans esmentats), a Catalunya no funcionaran els mecanismes de selecció natural empresarials, pels quals algunes de les nostres mitjanes empreses haurien d'esdevenir grans multinacionals veritablement globals (tot situant, de passada, Catalunya en el mapa empresarial mundial).

BARCELONA, 3 — MADRID, 6

Repsol es va veure obligada l'any 2002 a vendre's un 23% del capital de Gas Natural: les dificultats derivades de la seva expansió a l'Argentina la hi van forçar, per tal de poder fer front al pagament d'interessos del seu deute empresarial. Aquest fet va obrir la porta a La Caixa, nou accionista majoritari de Gas Natural, a plantejar una operació d'absorció d'una empresa elèctrica de l'Estat, per poder aprofitar la tècnica del cycle combinat, és a dir, la producció d'electricitat per mitjà del gas. En els darrers anys aquesta tècnica, més rendible que altres tècniques tradicionals, ha propiciat diverses fusions a Europa entre empreses gasistes i elèctriques (i d'aquí la unanimitat despertada per l'operació esmentada des del punt de vista tècnic). Al voltant de la frustrada *opa* de Gas Natural sobre Iberdrola i de la votació de la CNE (el resultat de la qual va ser titulada pel diari *Financial Times* com a "Barcelona, 3- Madrid, 6") ha estat poc comentada a Catalunya l'actuació del govern basc, que va adjudicar l'empresa Naturcorp a Hidrocarbó i no a Iberdrola com es preveia. Això va generar disgust a Madrid i suposava una bona notícia per als promotors de l'*opa*, ja que reduïa el grau de concentració del mercat que s'hauria produït si finalment aquesta empresa hagués estat absorbida per Gas Natural. Tot un gest favorable del govern basc envers Gas Natural que cal fer constar.

Xavier Sala-i-Martin i la Fundació Catalunya Oberta van qualificar la denegació de l'*opa* com a "arbitrària i discriminatòria, contrària al model energètic europeu, perjudicial a la lliure competència i hostil amb l'economia catalana". Antoni Castells, catedràtic d'hisenda pública a la UB i dirigent del PSC, va afirmar que aquesta decisió "marcarà un abans i un després en les relacions econòmiques entre Madrid i Barcelona". Gas Natural, la primera gran empresa catalana de capital català per facturació, és per a molts la metàfora que reflecteix en l'àmbit econòmic les actuals cotilles polítiques de Catalunya.

